

Гапон В. В.

кандидат педагогічних наук, начальник відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, valvas.gapon@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Шараєвська М. І.

завідувач сектора галузевої статистичної звітності відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, sharaev@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8605-2404>

Дерепа Т. С.

науковий співробітник сектора фінансово-економічної звітності відділу освітнього інформаційного забезпечення ДНУ «Інститут освітньої аналітики», Київ, Україна, tatanastepanova@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1283-7671>

АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ СУБВЕНЦІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ НА 2023 РІК

Анотація. Стаття присвячена аналізу порядку та механізмів розподілу державних цільових субвенцій на 2023 р., а саме: освітньої субвенції, субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (ООП), субвенції на придбання шкільних автобусів, субвенції на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти. Розглянуто нормативно-правові акти про розподіл субвенцій та їх обсяг на 2023 р. Проаналізовано наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених щодо фінансування освіти й моніторингу використання коштів освітньої субвенції. Прілюстровано важливість чинників, що впливають на розподіл субвенцій, та наведено результати аналізу в розрізі регіонів. Детально проаналізовано розподіл освітньої субвенції на оплату праці педагогічних працівників у розрізі регіонів за такими типами закладів: заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти й інклюзивно-ресурсні центри. Відображено результати аналізу видатків за рахунок субвенції на надання державної підтримки особам з ООП, використаних у І кв. 2023 р., на проведення психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять та придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку. Надамо пропозиції щодо вдосконалення механізму й організації контролю ефективності використання коштів державних цільових субвенцій у сфері освіти.

Ключові слова: державні цільові субвенції, здобувачі повної загальної середньої освіти, особи з особливими освітніми потребами, шкільні автобуси, облаштування безпечних умов навчання.

JEL classification: I22, I28, H52.

DOI: 10.32987/2617-8532-2023-4-19-39.

В умовах воєнного стану в Україні урядом приймаються рішення щодо забезпечення фінансовими ресурсами найважливіших напрямів діяльності в галузі освіти за рахунок дер-

жавних цільових субвенцій, а саме: освітньої субвенції, субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами (ООП), субвенції на придбання шкіль-

© Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерепя Т. С., 2023

них автобусів, субвенції на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти. Паралельно триває пошук інших джерел фінансування, у т. ч. можливості додаткового фінансування від міжнародних фінансових організацій і зарубіжних партнерів. Зокрема, наша держава отримує кошти від Світового банку на часткове відшкодування вже зменшених видатків на оплату праці педагогічних працівників, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти (ЗСО).

Питання реформування фінансової системи, ефективності й результативності використання грошових коштів у сфері ЗСО є предметом уваги ряду українських і зарубіжних науковців та дослідників. Наприклад, Л. Безтелесна і В. Василів [1] обґрунтовують важливість ролі компетенції педагогічних працівників та якості освітніх послуг у раціональному розподілі освітньої субвенції. У їхній праці відображено процес визначення обсягу цих субвенцій на державному й місцевому рівнях із використанням інформаційної бази Міністерства фінансів України та місцевих бюджетів, зокрема м. Дрогобича Львівської області. У ході дослідження науковцями встановлено, що реальні умови розподілу освітньої субвенції між закладами освіти на прикладі м. Дрогобича не забезпечують ефективне витрачання коштів через нераціональне використання потужності закладів, а головне, не мотивують адміністрацію шкіл працювати краще. Авторами доведено, що теперішній підхід не стимулює управлінців поліпшувати діяльність закладів загальної середньої освіти, зокрема підвищувати якість освітніх послуг і

компетенцій педагогічних працівників, а підтримує їхню поточну діяльність. Водночас науковці наголошують на необхідності оптимального розподілу фінансових ресурсів із урахуванням головних цілей і завдань стратегічного розвитку ЗСО.

У свою чергу, І. Феофанова та В. Кичкіна досліджують сучасний стан фінансування освіти в Україні й визначають проблеми розвитку освітніх закладів, викликані браком фінансування та нерівним розподілом бюджетних коштів. Автори зауважують, що бюджетування як управлінська технологія спрямоване на розроблення й посилення саме фінансово-економічної обґрунтованості прийняття рішень, уможливорює надання економічної оцінки наслідків запроваджених нововведень та дає змогу значно розширити фінансову самостійність закладів освіти, що сприятиме ефективнішому використанню фінансових ресурсів [2].

Як зазначають А. Литвинчук, І. Гайдук [3], однією із серйозних проблем сфери освіти є недостатнє фінансування закладів освіти, що унеможливорює надання якісних освітніх послуг. Тому дефіцит коштів місцевих бюджетів зумовлює застосування механізму освітньої субвенції, яка надається на оплату праці педагогічних працівників у сфері ЗСО. Науковцями вивчено зарубіжний досвід і відзначено позитивні зрушення в таких європейських країнах, як Естонія, Польща, Австрія, Швеція, Норвегія, Фінляндія та ін. Ними доведено, що результати освітньої системи залежать від фінансів, вкладених в її розвиток, та запропоновано вдосконалити державні стандарти успішності й розробити освітні індикатори,

за якими можна буде визначати довгостроковий прогрес учнів і школи.

Науковці С. Лондар, В. Бахрушин і група дослідників Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики» проаналізували ефективність використання бюджетних коштів, спрямованих на фінансування ЗСО, на основі застосування статистичних, модельних та економіко-математичних методів аналізу даних [4]. Автори наголошують, що питання ефективності бюджетного фінансування не втрачає актуальності в багатьох європейських країнах, оскільки уряди хочуть отримати найкращий освітній результат у межах розумних бюджетних освітніх витрат. Учені зауважують, що для кількісного оцінювання ефективності бюджетних видатків на освіту здебільшого використовуються статистичні й економіко-математичні методи. Ці методи дають змогу виявити взаємозалежності або невідповідності між результатами освітньої діяльності та обсягами бюджетного фінансування й, таким чином, дають освітнім управлінцям підстави для розроблення першочергових заходів із покращення ситуації.

Серед міжнародних досліджень варто відзначити шведсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні», у межах якого Міністерство освіти і науки України з 2015 р. співпрацює у сфері розподілу коштів освітньої субвенції. Експерт цього проєкту Я. Герчинський в аналітичних записках приділяє увагу проблематиці вдосконалення формули розподілу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам і заробітної плати вчителів [5–7].

Нами проводилась оцінка ефективності використання коштів освітньої субвенції територіальними громадами (міськими, селищними, сільськими) загалом в Україні та, зокрема, у Львівській області на основі розрахованих індикаторів, що характеризують рівень середньої оплати праці педагогічних працівників за кошти освітньої субвенції й власні кошти територіальних громад; частку використаного на заробітну плату педагогічних працівників закладів ЗСО річного обсягу коштів освітньої субвенції, отриманого територіальними громадами, з урахуванням сформованого залишка на початок року; середню надбавку за престижність праці; щорічні середні витрати з коштів освітньої субвенції в розрахунку на одного учня та на один клас; середню наповнюваність класів учнями; середню кількість учнів на одну ставку вчителя тощо [8]. У науковій статті також обґрунтовано залежність ефективності діяльності закладів ЗСО від якості сучасного освітнього середовища, котре характеризується системою кількісних і якісних показників, професійної компетентності вчителів, організаційно-управлінської компетентності керівного складу закладу, фінансових та матеріально-технічних ресурсів, необхідних для організації освітнього процесу.

Метою цієї статті є аналіз механізмів розподілу й використання коштів державних цільових освітніх субвенцій із державного бюджету місцевим бюджетам у 2023 р.

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» [9], Кабінет Міністрів України розробив нормативно-правові

акти щодо розподілу обсягів державних цільових субвенцій між місцевими бюджетами (табл. 1).

Отже, загальний обсяг розподілених державних цільових субвенцій в освітній галузі на 2023 р. становить 90,32 млрд грн, із них: освітня субвенція – 87,515 млрд грн (96,89 %); на облаштування безпечних умов у закладах ЗСО – 1,5 млрд грн (1,66 %); на придбання шкільних автобусів – 1 млрд грн (1,11 %); на надання державної підтримки особам з ООП – 304,6 млн грн (0,34 %).

Розглянемо порядок і механізми розподілу кожної із субвенцій, проаналізуємо їх використання загалом по Україні та в розрізі регіонів.

Освітня субвенція надходить із державного бюджету місцевим бюджетам на оплату праці з нарахуваннями для педагогічних працівників. Кошти освітньої субвенції отримують заклади ЗСО, включаючи приватні та інші заклади, які здійснюють навчання згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти, інклюзивно-ре-

сурсні центри. За кошти субвенції не проводиться фінансування закладів ЗСО (крім закладів початкової школи й приватних закладів ЗСО), чисельність учнів в яких становить менше ніж 25 осіб.

Освітня субвенція розподіляється між відповідними рівнями місцевих бюджетів на основі встановленої формули. Джерелом інформації для розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 р. були персональні дані здобувачів освіти, подані безпосередньо закладами освіти в програмно-апаратному комплексі «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»). МОН за підтримки шведсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» підготувало інформаційні довідки та розрахунки щодо обсягів освітньої субвенції для обласних бюджетів і бюджетів територіальних громад на 2023 р. [14].

Згідно з розрахунками, освітня субвенція для закладів ЗСО становить 83 391 660,3 тис. грн (95,29 % загального обсягу освітньої субвен-

Таблиця 1

Нормативно-правові акти про розподіл субвенцій та їх обсяг на 2023 р.

Субвенція	Нормативно-правові акти	Обсяг субвенції, тис. грн
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 рік» від 30.12.2022 № 1472	87 515 508,9
Субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про розподіл у 2023 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 06.01.2023 № 16-р	304 595,3
Субвенція на придбання шкільних автобусів	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання шкільних автобусів» від 28.04.2023 № 418	1 000 000,0
Субвенція на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти» від 28.04.2023 № 419	1 500 000,0

Складено авторами за: [10–13].

ції), для закладів професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) – 1 903 636,4 тис. грн (2,18 %), для закладів фахової передвищої освіти (ФПВО) – 726 600,1 тис. грн (0,83 %), для інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) – 1 175 160,5 тис. грн (1,34 %); резерв освітньої субвенції – 318 451,6 тис. грн (0,36 %).

На початок 2022/2023 н. р. у 12 976 закладах ЗСО навчалось 4 041 976 учнів, працювало 402 793 педагогічних працівники. Чисельність учнів і обсяг освітньої субвенції для закладів ЗСО в розрізі регіонів відображено на рис. 1.

Найбільше учнів у закладах ЗСО зосереджено в Дніпропетровській області, м. Києві та Львівській області, найменше – у Луганській області. Відповідно, освітня субвенція в Дніпропетровській області становить 6 445 781,3 тис. грн, у м. Києві – 5 020 651,9 тис. грн, у Львівській області – 6 141 543,5 тис. грн, у Луганській – 585 646,1 тис. грн. Обсяг освітньої субвенції в бюджеті м. Києва менший порівняно з Дніпропетровською й Львівською областями, що пояснюється меншою чисельністю учнів спеціальних шкіл і класів, інклюзивних класів та відсутністю

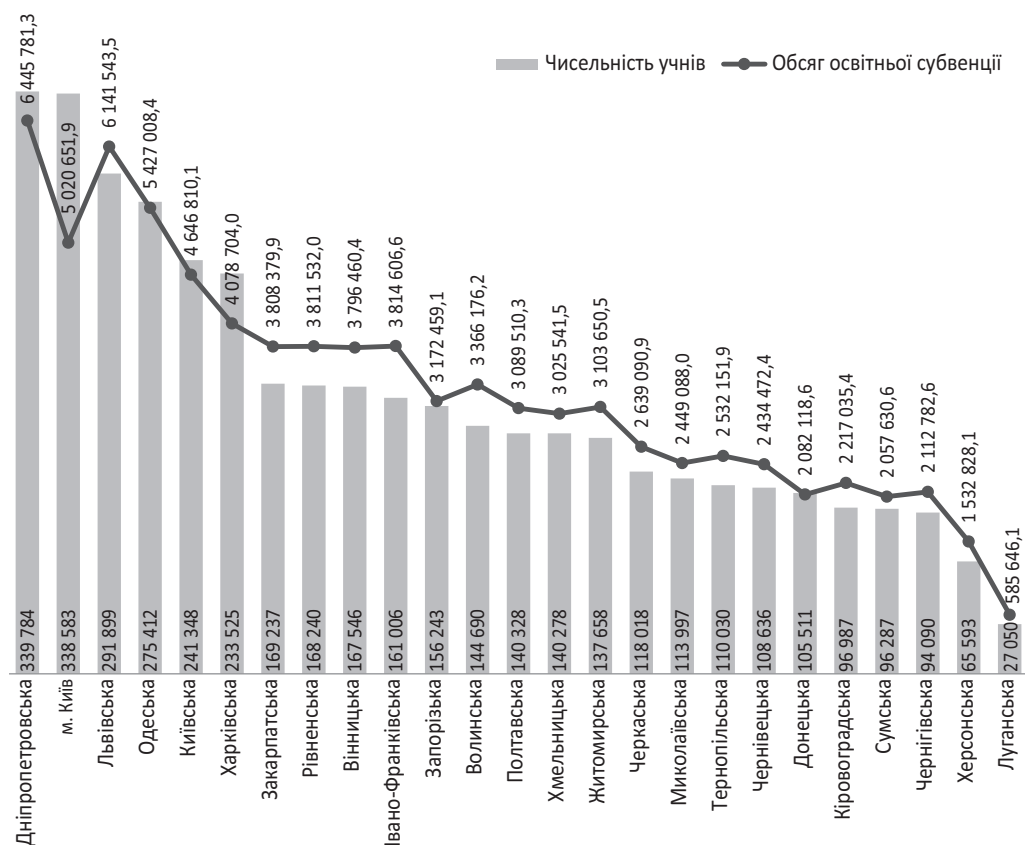

Рис. 1. Чисельність учнів на початок 2022/2023 н. р. та обсяг освітньої субвенції для закладів ЗСО на 2023 р., осіб, тис. грн

Побудовано авторами за: [14; 15].

закладів із малою наповнюваністю класів, які є в сільській місцевості зазначених регіонів.

На 2023 р. субвенція для закладів П(ПТ)О в розмірі 1 903 636,4 тис. грн розрахована для 171 688 учнів. Чисельність учнів та обсяг освітньої субвенції для закладів цього типу в розрізі регіонів відображено на рис. 2.

Найбільше учнів у закладах П(ПТ)О зосереджено у Львівській і Дніпропетровській областях, найменше – у Чернігівській області. Обсяг освітньої субвенції в цих регіонах становить 168 986,4 тис. грн, 160 292,3 тис. грн та 31 255,6 тис. грн відповідно.

На 2023 р. субвенція для закладів ФПВО в розмірі 726 600,1 тис. грн розрахована на 54 119 учнів. Чисельність учнів і обсяг освітньої субвенції для цих закладів у розрізі регіонів відображено на рис. 3.

Найбільше учнів у закладах ФПВО зосереджено в Дніпропетровській області – 6 664 особи. Тому Дніпропетровській області розподілено найбільший обсяг освітньої субвенції – 89 096,8 тис. грн. Найменше учнів налічується в Луганській області – 270 осіб, на яких розподілено 3 686,8 тис. грн.

На 2023 р. субвенція для ІРЦ у розмірі 1 175 160,5 тис. грн розрахо-

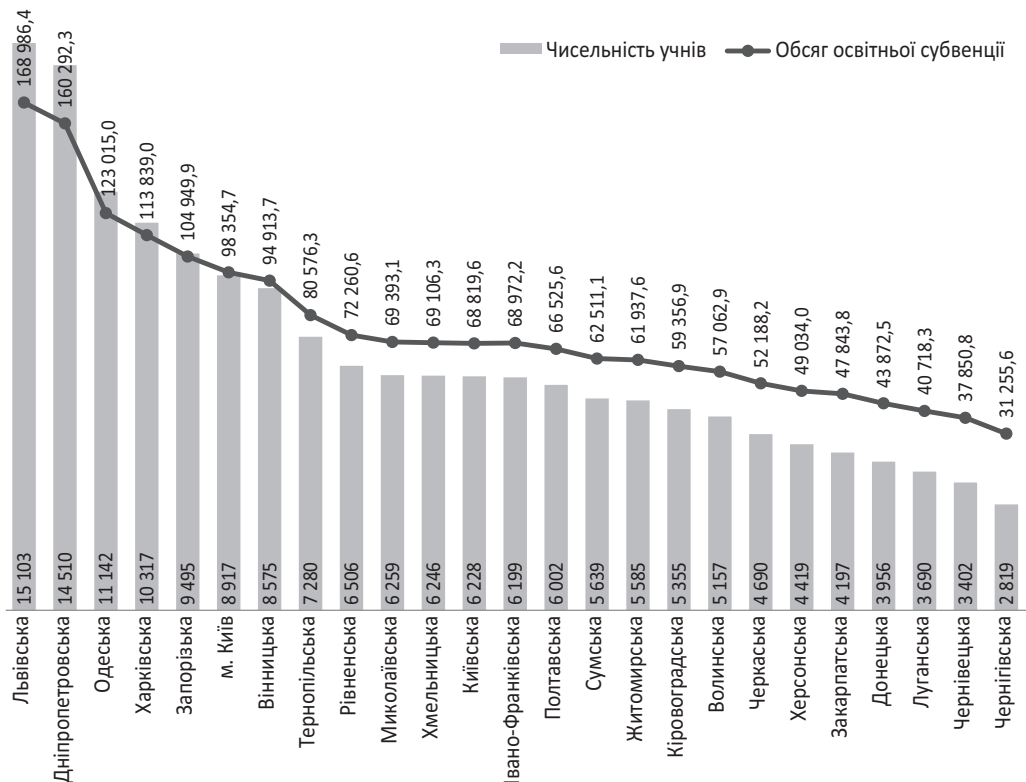

Рис. 2. Чисельність учнів на початок 2022/2023 н. р. та обсяг освітньої субвенції для закладів П(ПТ)О на 2023 р., осіб, тис. грн

Побудовано авторами за: [14].

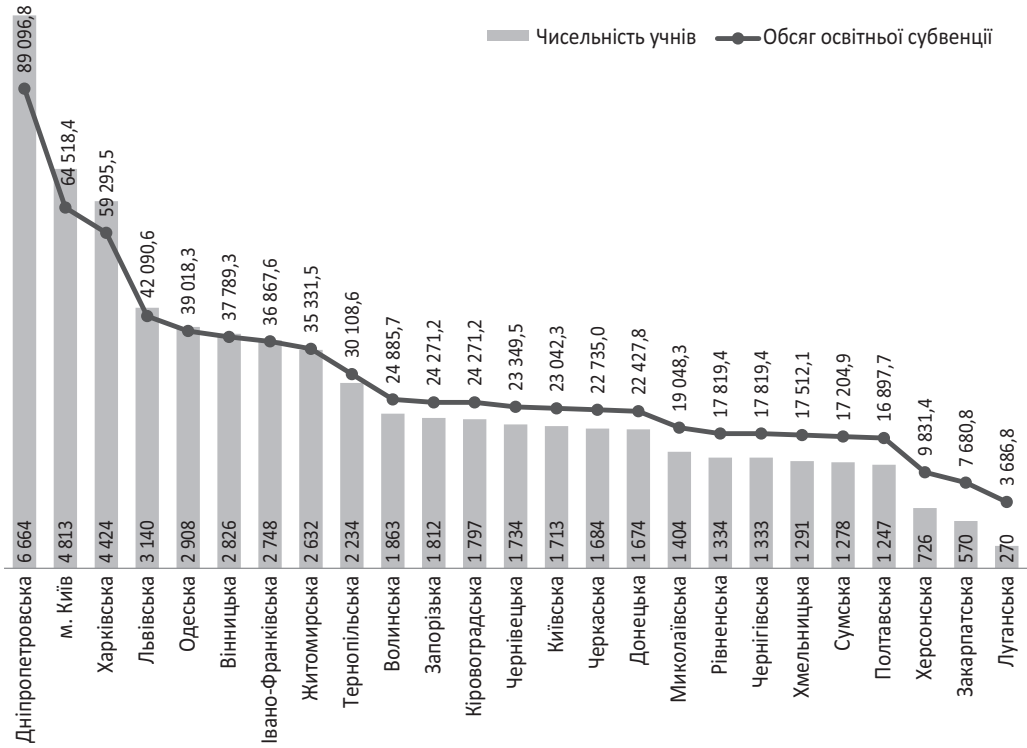

Рис. 3. Чисельність учнів на початок 2022/2023 н. р. та обсяг освітньої субвенції для закладів ФПВО на 2023 р., осіб, тис. грн

Побудовано авторами за: [14].

вана на 674 таких центри. Кількість ІРЦ і обсяг освітньої субвенції для них у розрізі регіонів відображено на рис. 4.

Найбільше ІРЦ розташовано в Київській області – 52 од., для яких розподілено найбільший обсяг освітньої субвенції – 90 665,2 тис. грн; найменше таких центрів налічується в Луганській області – 6 од., на які розподілено 10 461,4 тис. грн.

Україна визнає важливість рівних прав і можливостей для всіх громадян. Тому починаючи з 2017 р. у країні запроваджено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з ООП (сліпим та зі зниженим

зором, глухим і зі зниженим слухом, із важкими порушеннями мовлення, із затримкою психічного розвитку, з порушеннями опорно-рухового апарату, зі складними порушеннями розвитку, у т. ч. з розладами аутичного спектра, з порушенням інтелектуального розвитку), які здобувають освіту в закладах дошкільної освіти (ясел-садків) компенсуючого типу, будинків дитини, закладів дошкільної освіти (дитячих будинків) інтернатного типу; закладах ЗСО, крім спеціальних шкіл, санаторних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів; закладах П(ПТ)О державної й комунальної форм власності [16].

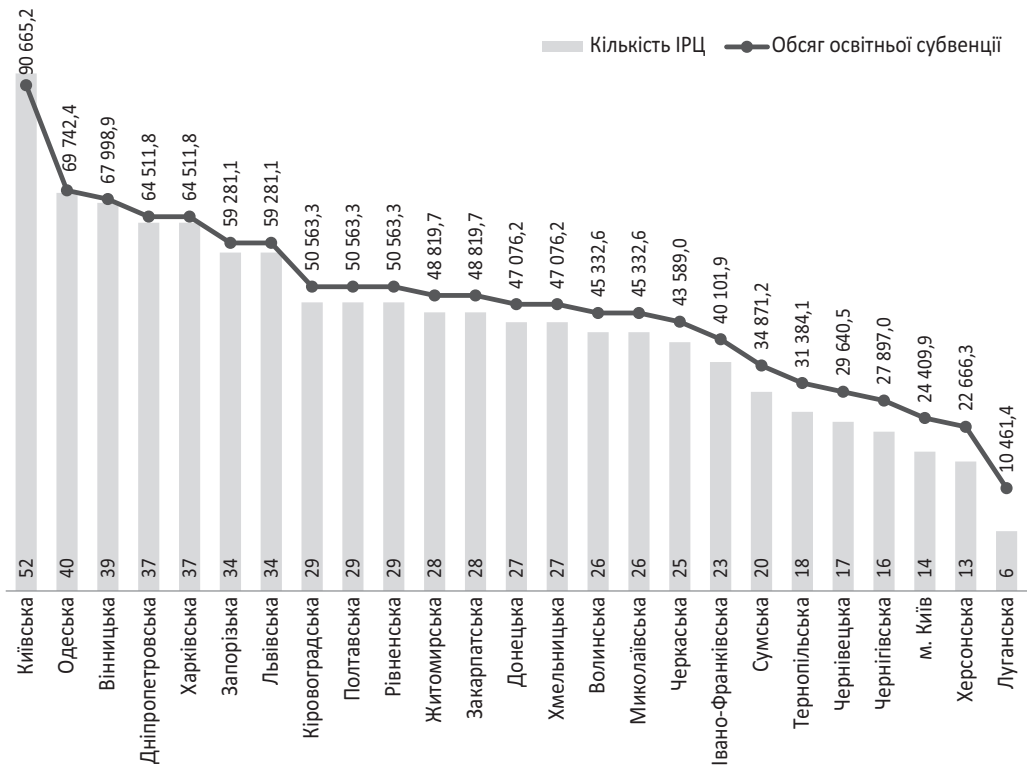

Рис. 4. Кількість ІРЦ на початок 2022/2023 н. р. та обсяг освітньої субвенції для ІРЦ на 2023 р., од., тис. грн

Побудовано авторами за: [14].

Кошти цієї субвенції витрачаються на проведення психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять, визначених індивідуальною програмою розвитку, та на придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку (не більш як 35 % загального обсягу субвенції). Типовий перелік спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку для осіб з ООП затверджено наказом МОН від 23.04.2018 № 414 [17]. До переліку психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять входять: ритміка, розвиток мовлення, лікувальна фізкультура, соціально-побутове орієнтування, корекція розвитку, орієнтування в просторі, розвиток слухового, зорового, так-

тильного сприймання мовлення та формування вимови, корекція зору, корекція й розвиток психофізичних функцій.

При розподілі коштів субвенції на надання державної підтримки особам з ООП на 2023 р. на рівні громад застосовується такий механізм: обласні та Київська міська військові адміністрації здійснюють розподіл субвенції між обласним бюджетом і бюджетами територіальних громад пропорційно чисельності осіб з ООП, які здобувають освіту у відповідних закладах освіти.

За даними зведеної таблиці № Д-9 «Відомості про спеціальні заклади загальної середньої освіти», на початок 2022/2023 н. р. чисельність уч-

нів в інклюзивних класах становила 33 861 особа, асистентів учителів – 22 685 осіб, кількість інклюзивних класів – 24 995 од. [18]. Зазначені показники в розрізі регіонів наведено на рис. 5.

Як видно, чисельність асистентів учителів в інклюзивних класах корелює з кількістю інклюзивних класів і залежить від чисельності учнів з ООП. З метою забезпечення умов для навчання осіб з ООП під час війни постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2022 № 483 внесено зміни до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти та Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти [19]. Зокрема, на

період дії воєнного стану розширено можливості щодо організації інклюзивного навчання дітей з ООП. Серед переліку заходів відзначимо зняття обмеження щодо граничної чисельності дітей з ООП в одному інклюзивному класі чи групі.

Найбільша кількість інклюзивних класів спостерігалась у Дніпропетровській (2 050 од.), Львівській (1 670) та Одеській (1 664) областях, найменша – у Луганській (182) і Херсонській (248) областях. Найбільше учнів з ООП навчалось в інклюзивних класах у Дніпропетровській (2 938 осіб), Одеській (2 258), Київській (2 115) та Львівській (2 075) областях, найменше – у Луганській (305), Херсонській (515), Донецькій

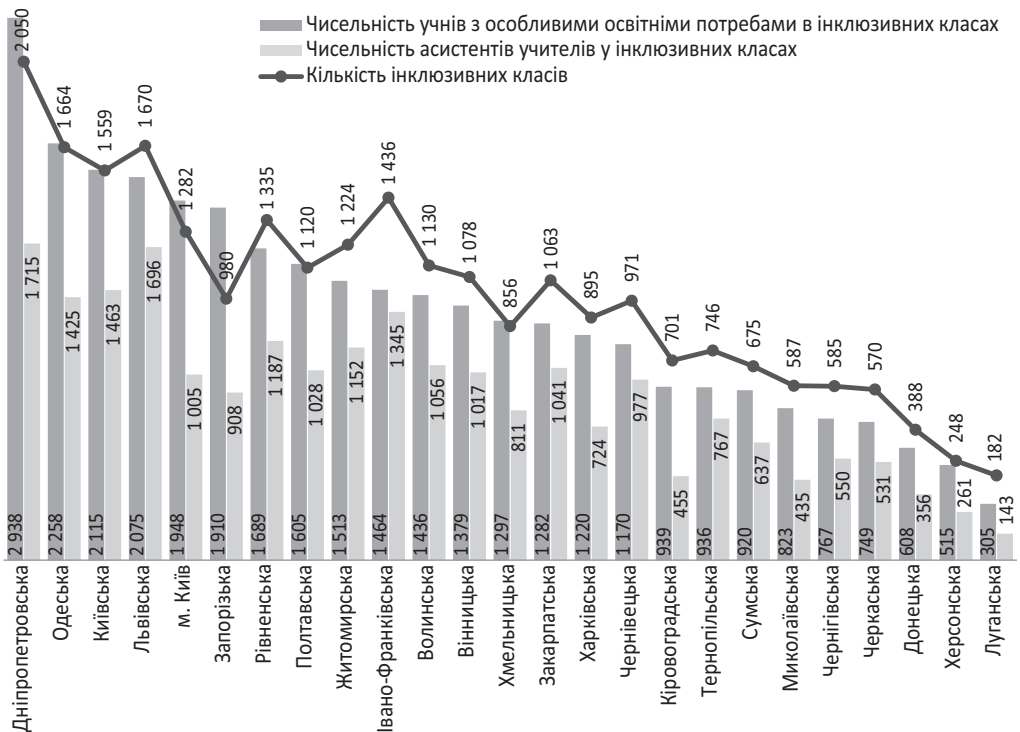

Рис. 5. Чисельність учнів з ООП, асистентів учителів в інклюзивних класах закладів ЗСО та кількість інклюзивних класів на початок 2022/2023 н. р., осіб, од. Побудовано авторами за: [18].

(608), Черкаській (749) і Чернігівській (767) областях.

Обласні та Київська міська військові адміністрації подають МОН щокварталу до 10-го числа наступного місяця інформацію про використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з ООП [19]. Зведену інформацію про використання цієї субвенції МОН подає щоквартально Міністерству фінансів України.

За даними звітів обласних і Київської міської військових адміністрацій, у I кв. 2023 р. в інклюзивних класах закладів ЗСО навчалася 34 021 особа, в інклюзивних групах у закладах дошкільної освіти – 9 943 особи, у закладах П(ПТ)О – 124 особи, з них одночасно з професією загальну середню освіту здобувала 91 особа. Обсяг видатків у цьому ж періоді становив 45 813,06 тис. грн, у т.ч. 44 297,47 тис. грн на проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг) та 1 515,59 тис. грн на придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку (табл. 2).

Найбільшим обсяг видатків субвенції на надання державної підтримки особам з ООП, використаний у I кв. 2023 р., був у закладах ЗСО та

становив 82,16 % загального обсягу видатків; значно меншим обсяг таких видатків був у закладах дошкільної освіти (17,77 %) і закладах П(ПТ)О (0,07 %).

За даними звітів областей, оснащення ІРЦ за рахунок видатків субвенції в I кв. 2023 р. не проводилося. Залишки коштів субвенції 2019 р., передбачені на оснащення кабінетів ІРЦ, дорівнювали 2 124,38 тис. грн. Ці залишки накопичились у шести регіонах, а саме: у Дніпропетровській (225,163 тис. грн), Закарпатській (186 тис. грн), Івано-Франківській (112 тис. грн), Луганській (1,217 тис. грн), Тернопільській (1 000 тис. грн) та Хмельницькій (600 тис. грн) областях. У постанові Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 17.05.2021 № 477 зазначається, що залишки коштів субвенції 2019 р., передбачені на оснащення кабінетів ІРЦ, що не використані у 2020 р., спрямовуються у 2021 р. на закупівлю обладнання для оснащення кабінетів ІРЦ, що будуть утворені у 2021 р. або вже утворені [20].

Таблиця 2

Обсяг видатків субвенції на надання державної підтримки особам з ООП, використаний у I кв. 2023 р., тис. грн

Заклади	Видатки на проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг)	Видатки на придбання спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку	Загальний обсяг видатків
загальної середньої освіти	36 236,71	1 403,80	37 640,51
дошкільної освіти	8 030,46	111,79	8 142,25
професійної (професійно-технічної) освіти	30,30	-	30,30
Разом	44 297,47	1 515,59	45 813,06

Складено авторами за даними обласних та Київської міської військових адміністрацій.

Для визначення регіонів, де впродовж I кв. 2023 р. використано найбільше коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з ООП, виконано розрахунок частки використання субвенції станом на 1 квітня 2023 р. до річного обсягу розподіленої субвенції на 2023 р. кожного регіону (рис. 6).

Загалом найбільший обсяг субвенції для підтримки осіб з ООП було розподілено для закладів освіти Дніпропетровської (23 575 тис. грн), Львівської (22 440 тис. грн), Київської (21 843,6 тис. грн) і Одеської (21 212,8 тис. грн) областей, найменший – для Луганської (2 026,7 тис. грн), Донецької

(5 784,7 тис. грн) та Чернігівської (6 301,4 тис. грн) областей. Найбільша частка використання цих коштів спостерігалася в Чернігівській (41,31 %), Тернопільській (30,24 %) і Вінницькій (27,79 %) областях за середнього значення по Україні 15,04 %. Менш ніж 5 % було використано в Луганській (1,33 %), Миколаївській (2,14 %) та Харківській (2,82 %) областях. Херсонська область у I кв. 2023 р. узагалі не використовувала ці кошти.

За інформацією Державної казначейської служби України, для підтримки дітей з ООП у січні – березні 2023 р. було спрямовано 76,1 млн грн субвенції. Водночас на початок 2023 р. на рахунках місцевих бюджете-

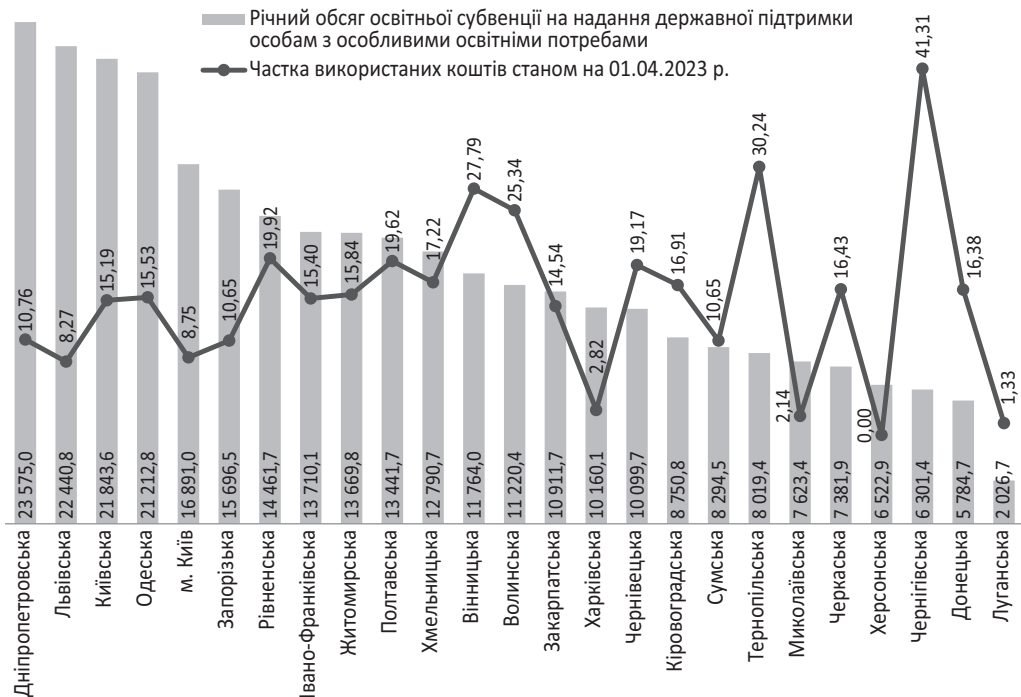

Рис. 6. Річний обсяг освітньої субвенції на надання державної підтримки особам з ООП на 2023 р. та частка використаних коштів станом на 1 квітня 2023 р., тис. грн, %
Складено авторами за даними обласних та Київської міської державних (військових) адміністрацій.

тів було акумульовано 308,9 млн грн невикористаних коштів цієї субвенції, які не було розподілено взагалі між громадами або розподілено частково. Станом на 1 березня 2023 р. обсяги невикористаних коштів субвенції зросли на 39,4 млн грн, до 348,3 млн грн, із них на рахунках [21]:

- обласних бюджетів і в бюджеті м. Києва – 182,5 млн грн;
- бюджетів міських територіальних громад – 101,5 млн грн;
- бюджетів сільських територіальних громад – 32,5 млн грн;
- бюджетів селищних територіальних громад – 31,8 млн грн.

Таким чином, встановлено, що не всі засновники закладів освіти ефективно використовують кошти субвенції на надання державної підтримки особам з ООП, а отже, не всі діти вчасно отримують якісні послуги. Для виправлення ситуації необхідно вдосконалити механізм розподілу коштів субвенції на рівні регіонів та розширити можливості використання залишків на місцевому рівні з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Згідно з порядком і умовами надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з ООП, залишки субвенції на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів та використовуються в наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції.

Залишки субвенції дозволяється спрямовувати на заходи територіальної оборони, задоволення продовольчих потреб цивільного населення, евакуацію/вивезення/переміщення цивільного населення

з місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця, зокрема на оплату транспортних послуг, пально-мастильних матеріалів, облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання/перебування, оплату інших заходів, спрямованих на підтримку цивільного населення в умовах воєнного стану. Відповідні місцеві ради мають право:

- передавати кошти субвенції та залишки субвенції минулих років у вигляді міжбюджетного трансферту іншим місцевим бюджетам;

- перерозподіляти в межах відповідного місцевого бюджету кошти субвенції між відповідними типами закладів для забезпечення підтримки осіб з ООП у повному обсязі [16].

Для розрахунку витрат на одного учня з ООП слід провести верифікацію інформації про чисельність учнів з ООП із даними форм статистичної звітності: зведеної таблиці № Д-9 «Відомості про спеціальні заклади загальної середньої освіти», форми № 85-К (річна) «Звіт про діяльність закладу дошкільної освіти за рік» та форми № 1 (профтех) – зведена «Зведений звіт про підсумки роботи професійно-технічних навчальних закладів» [22–24].

Безпека здобувачів ЗСО є одним із напрямків надання субвенції з державного бюджету. На початок 2022/2023 н. р. близько 20 % закладів ЗСО в Україні не мали укриттів, а 13 % таких закладів використовують об'єкти фонду захисних споруд інших суб'єктів господарювання [25]. Субвенція на облаштування безпечних умов у закладах ЗСО спрямовується на реалізацію проектів, пов'язаних із

будівництвом, реконструкцією, реставрацією й капітальним ремонтом захисних споруд цивільного захисту, зокрема виготовлення проектної (проектно-кошторисної) документації в разі її відсутності, та розподіляються між областями на основі даних щодо чисельності учнів, які навчаються в дистанційному й змішаному форматах.

У постанові Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 № 419 наголошується, що під час облаштування укриттів необхідно дотримуватися вимог і будівельних норм, зокрема щодо забезпечення доступності та

безпеки об'єктів для маломобільних груп населення [13]. У нормах також ідеться про те, що укриття повинні бути розраховані не менше ніж на 250–300 осіб. Облаштування укриттів відбуватиметься не лише коштом субвенції, адже частину витрат мають покрити з місцевих бюджетів (від 5 до 30 %).

Розподіл субвенції на облаштування безпечних умов у закладах ЗСО в розрізі регіонів відображено на рис. 7.

Найбільші кошти субвенції на облаштування безпечних умов у закладах ЗСО отримують Харківська (224 676 тис. грн, 14,98 %), Київська

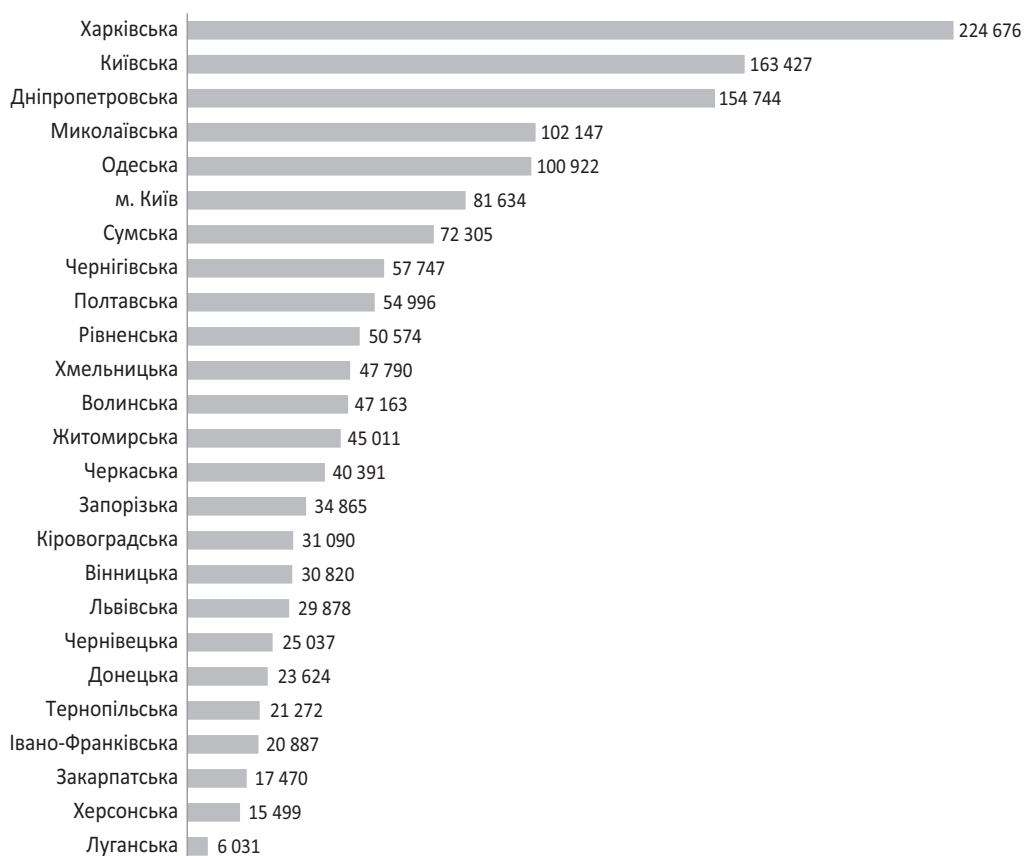

Рис. 7. Розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах ЗСО в розрізі регіонів, тис. грн

Побудовано авторами за: [13].

(163 427 тис. грн, 10,9 %), Дніпропетровська (154 744 тис. грн, 10,32 %), Миколаївська (102 147 тис. грн, 6,81 %) області. Найменший бюджет закладено на укриття в Луганській області (6 031 тис. грн, 0,4 %).

Попри війну держава робить усе для того, щоб забезпечити освітніми послугами дітей із найвіддаленіших громад. За рішенням уряду, субвенцію спрямують на придбання шкільних автобусів, зокрема спеціально обладнаних для перевезення маломобільних груп населення. Шкільні автобуси будуть використовуватися для підвезення здобувачів освіти й педагогічних працівників до закладів освіти, в яких освітній процес організовано заочною та змішаною формами навчання та які обладнано укриттями.

Шкільні автобуси отримують заклади освіти в такій черговості [12]:

- опорні заклади ЗСО з чисельністю здобувачів освіти щонайменше 100 осіб, шкільні автобуси яких знищено внаслідок збройної агресії російської федерації або передано на військові потреби;

- опорні заклади ЗСО з чисельністю здобувачів освіти щонайменше 200 осіб, в яких навчаються здобувачі освіти з населених пунктів, де заклади освіти зруйновано чи пошкоджено;

- опорні заклади ЗСО з чисельністю здобувачів освіти щонайменше 200 осіб, що буде утворено протягом 2023 р.;

- інші опорні заклади ЗСО з чисельністю здобувачів освіти щонайменше 200 осіб;

- інші заклади ЗСО з чисельністю учнів щонайменше 100 осіб, які оптимізовано, об'єднано, реорганізовано або буде оптимізовано, об'єднано чи реорганізовано протягом 2023 р.

Школи, де освіту здобувають діти з ООП, мають пріоритетне право на забезпечення автобусами.

Кошти субвенції на придбання шкільних автобусів було розподілено між областями пропорційно чисельності учнів, які потребують підвезення до закладів освіти. На початок 2022/2023 н. р. чисельність учнів, що проживають на відстані більш ніж 2 км від закладу й потребують підвезення, становила 374 166 осіб [26].

За інформацією органів управління освіти обласних і Київської міської військових адміністрацій, станом на 1 липня 2022 р. на балансі закладів ЗСО / органів управління освітою налічувалося 6 817 транспортних засобів, серед них 4 870 од. уціліло, у т. ч. 144 од. пошкоджено, але підлягають ремонту, та 570 од. залучено для евакуації цивільного населення; 1 947 од. не може бути використано для перевезення учнів, дітей і педагогічних працівників до місць навчання, роботи й проживання, з них 56 од. повністю знищено та не підлягає відновленню, 1 380 од. передано на потреби Збройних Сил України, 19 од. викрадено й вивезено на територію рф, 492 од. залишилися на тимчасово окупованій території [27].

Розподіл субвенції на придбання шкільних автобусів і чисельність учнів, які потребують підвезення, у розрізі регіонів відображено на рис. 8.

Найбільше коштів на придбання автобусів було виділено для Київської (87 948 тис. грн), Львівської (80 605 тис. грн), Закарпатської (66 083 тис. грн), Дніпропетровської (63 940 тис. грн), Рівненської (59 207 тис. грн) областей. Найменше – для Донецької (2 650 тис. грн) і Запорізької (8 448 тис. грн) областей.

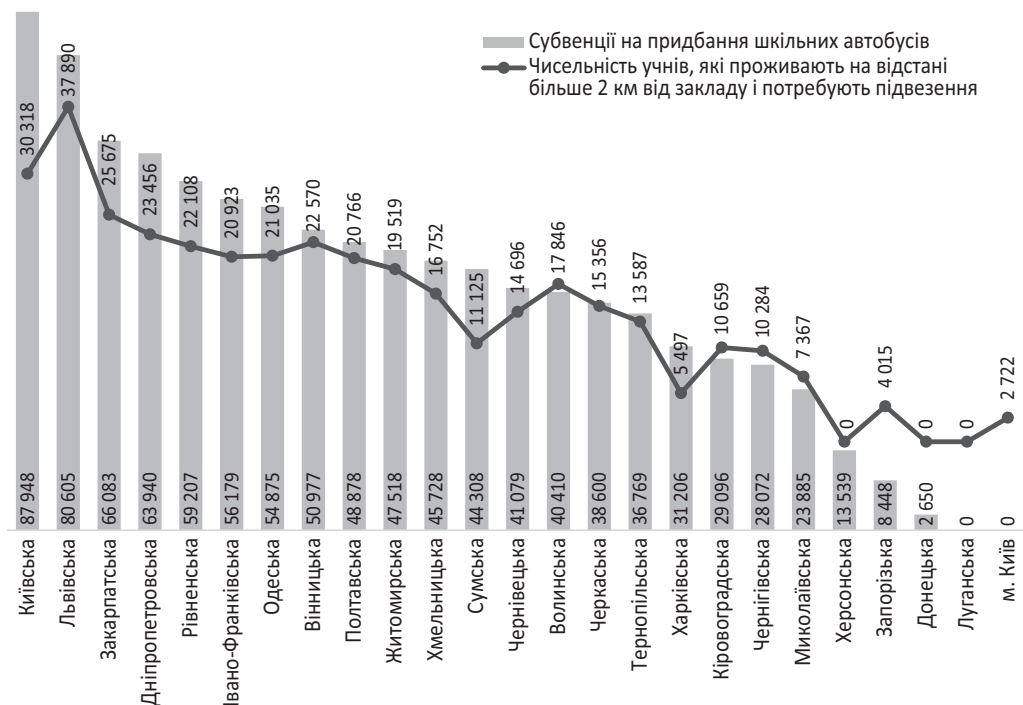

Рис. 8. Розподіл субвенції на придбання шкільних автобусів та чисельність учнів, які проживають на відстані понад 2 км від закладу й потребують підвезення, у розрізі регіонів, тис. грн, осіб

Побудовано авторами за: [12; 26].

Для Луганської області та м. Києва субвенція на шкільні автобуси не передбачена.

Проведений аналіз розподілу й використання коштів державних цільових субвенцій дав змогу окреслити основні напрями вдосконалення механізму контролю ефективності їх використання. У цьому контексті доцільно:

1. Розробити нові форми для збору інформації про використання державних цільових освітніх субвенцій відповідно до сучасних нормативно-правових актів.

2. Усі дані щодо використання субвенцій акумулювати в ПАК «АІКОМ». Організувати регулярне (щомісячне) отримання інформації від Міністер-

ства фінансів України, а саме: надходження й використання коштів державних цільових освітніх субвенцій територіальними громадами, їх перерозподіл, утворення залишка. У свою чергу, надавати Мінфіну з визначеною періодичністю оновлення актуальні статистичні дані щодо чисельності учнів, педагогічних працівників, учителів, кількості ставок педагогічних працівників і класів.

3. Розробити й запровадити методологічні підходи щодо опрацювання та аналізу використання державних цільових субвенцій на рівні закладів освіти (територіальних громад).

4. Надати пропозиції стосовно внесення змін до структури форм відомчої статистичної звітності у сфері

ЗСО, зокрема форми № 83-РВК «Звіт про чисельність і склад педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти».

5. Організувати візуалізацію даних щодо прозорості використання коштів державних цільових субвенцій. Забезпечити органи управління на всіх рівнях аналітичними та статистичними даними про використання освітньої субвенції для забез-

печення своєчасної й повної виплати заробітної плати педагогічним працівникам закладів освіти.

Предметом подальших наукових досліджень має стати детальний аналіз результативності використання державних цільових субвенцій на рівні територіальних громад і закладів освіти на основі розробленої сучасної інформаційно-аналітичної системи.

Список використаних джерел

1. *Безтелесна Л. І., Василів В. Б.* Компетенції педагогічних працівників та якість послуг як чинники визначення освітніх субвенцій. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 117–126. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.06.117>.
2. *Феофанова І. В., Кичкіна В. В.* Бюджетування як засіб контролю за використанням фінансових ресурсів закладів освіти. *Бізнес-навігатор*. 2018. № 6 (49). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/49_2018/49_2018.pdf#page=48.
3. *Литвинчук А. О., Гайдук І. С.* Ідентифікація зарубіжного досвіду застосування субвенцій та дотацій на освіту: вплив на результат навчання. *Освітня аналітика України*. 2019. № 1 (5). С. 47–57. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2019-1-47-57>.
4. *Londar S., Bakhrushyn V., Londar L., Gapon N.* Ways to improve the budget support of school education development in Ukraine. *Освітня аналітика України*. 2022. № 5 (21). С. 5–24. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-5-5-24>.
5. *Герчинський Я.* Формули розподілу освітньої субвенції в Україні. *Децентралізація* : вебсайт. 2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16636>.
6. *Герчинський Я., Островський І.* Заробітна плата вчителів: вимоги Закону про освіту. *Децентралізація* : вебсайт. 2023. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16346>.
7. *Герчинський Я.* Фінанси освіти в Україні: окремі стратегічні питання. Київ : Юстон, 2017. 152 с. URL: <http://education-ua.org/ua/analytics/1040-finansi-osviti-v-ukrajini-okremi-strategichni-pitannya>.
8. *Гапон В. В., Шараєвська М. І., Дерена Т. С.* Статистичне оцінювання діяльності вітчизняних закладів загальної середньої освіти із застосуванням досвіду європейських держав. *Освітня аналітика України*. 2022. № 4 (20). С. 67–83. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-67-83>.
9. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 15.04.2023 № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>.
10. Деякі питання розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 рік : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1472. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1472-2022-п#Text>.
11. Про розподіл у 2023 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами : розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.01.2023 № 16-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16-2023-р#Text>.

12. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання шкільних автобусів : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 № 418. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/418-2023-p#Text>.

13. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2023 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2023-p#Text>.

14. Про розрахунок обсягу освітньої субвенції на 2023 рік : лист Міністерства освіти і науки України від 10.01.2023 № 1/385-23. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npra/pro-rozrahunok-obsyagu-osvitnoyi-subvenciyi-na-2023-rik>.

15. Заклади загальної середньої освіти Міністерства освіти і науки України, інших міністерств і відомств та приватні заклади (2022/2023 н. р.) : інформ. бюл. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/byuleten-zzso-2022-2023.xlsx>.

16. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами : постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF#Text>.

17. Про затвердження Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018 № 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18#Text>.

18. Відомості про спеціальні заклади загальної середньої освіти державної і комунальної форм власності Міністерства освіти і науки України та приватної форми власності (2022/2023 н. р.) : інформ. бюл. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/byuleten-d-9-2022_2023.xlsx.

19. Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 і від 15 вересня 2021 р. № 957 : постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2022 № 483. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2022-%D0%BF#Text>.

20. Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами : постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2021 № 477. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477-2021-%D0%BF#Text>.

21. Новини Міністерства фінансів України (05 квітня 2023 року) / М-во фінансів України. 2023. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2023_rotsi_dlia_pidtrimki_ditei_iz_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_peredbacheno_spriamuvati_653 mln_grn_derzhavnikh_koshtiv-3920.

22. Про затвердження зведених таблиць з питань загальної середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.10.2021 № 1072. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npra/pro-zatverdzhennya-zvedenih-tablic-z-pitan-zagalnoyi-serednoyi-o>.

23. Про затвердження форми звітності з питань діяльності закладів дошкільної освіти та інструкції щодо її заповнення : наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2021 № 536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-21#Text>.

24. Про затвердження форм державної статистичної звітності з питань професійно-технічної освіти та інструкцій щодо їх заповнення : наказ Міністерства освіти і науки України та Державного комітету статистики України від 03.08.2000 № 259/364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0532-00#Text>.

25. Довідка про результати вивчення питання щодо організованого початку 2022/2023 навчального року у закладах дошкільної, загальної середньої, позашкіль-

ної освіти / Державна служба якості освіти України. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Dovidka_pochatok_2022-2023_ZDO_ZZSO_ZPO_SQE-2022.pdf.

26. Відомості про матеріально-технічну базу та використання сучасних інформаційних технологій в закладах загальної середньої освіти (без спеціальних ЗЗСО) Міністерства освіти і науки, інших міністерств і відомств та приватних закладах (2022/2023 н. р.) : інформ. бюл. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/byuleten_d_4_2022_2023.xlsx.

27. Освіта України в умовах воєнного стану : інформ.-аналіт. зб. / ДНУ «Інститут освітньої аналітики». 2022. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf.

Valentyna Gapon

Ph. D. (Pedagogical), SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, valvas.gapon@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7521-5450>

Mariia Sharaievska

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, sharaev@bigmir.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8605-2404>

Tetiana Derepa

SSI «Institute of Educational Analytics», Kyiv, Ukraine, taty Anastepanova@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1283-7671>

ANALYSIS OF THE ALLOCATION OF STATE-TARGETED SUBVENTIONS IN THE FIELD OF EDUCATION FOR 2023

Abstract. *The article examines and determines the significance of mechanisms of distribution and use of funds from state-targeted subventions on the basis of regulatory and legal documents. Special attention is paid to the issue of rational use of subventions allocated for 2023, namely: subventions for providing state support to persons with special educational needs (SEN); subventions for the purchase of school buses; and subventions for the creation of safe conditions in general secondary educational institutions, which are studied for the first time at the State Scientific Institution "Institute of Educational Analytics". The process of allocation and use of these subventions at the state and local levels is shown using information from regional and Kyiv city military administrations, as well as statistical departmental reports. The total amount of distributed state-targeted subventions in the education sector for 2023 is 90,320 billion UAH, including: an educational subvention – 87,515 billion UAH (96,89%); creation of safe conditions in general secondary educational institutions – 1,5 billion UAH (1,66%); purchase of school buses – 1 billion UAH (1,11%); provision of state support to persons with SEN – 304,6 million UAH (0,34%). Additionally, the article presents the results of the analysis of the use of educational subventions for the provision of state support to persons with SEN in the first quarter of 2023. It was found out that as of March 1, 2023, the amounts of unused funds of this subvention increased by 39,4 million UAH, reaching 348,3 million UAH, with a significant share (81,5%) accumulated in regional budgets and in the budget of Kyiv city, as well as in the budgets of urban territorial*

communities. The analysis of the allocation and use of funds from state-targeted subventions allowed us to outline the main directions for improving the mechanism of monitoring their effectiveness. These include the development of new forms of information collection in accordance with modern regulatory documents, the introduction of unified methodological approaches to processing and analyzing the efficiency of the use of financial resources at the level of educational institutions (territorial communities), and ensuring data visualization for transparency in the use of funds from state-targeted subventions.

Keywords: state-targeted subventions, applicants for complete general secondary education, persons with special educational needs, school buses, creation of safe learning conditions.

References

1. Beztesna, L., & Vasylyv, V. (2020). Education workers' competences and quality of services as a strategic tool of educational subvention distribution. *Finance of Ukraine*, 6, 117-126. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.06.117> [in Ukrainian].
2. Feofanova, I., & Kychkina, V. (2018). Budgeting as a means of controlling the use of financial resources of educational institutions. *Business Navigator*, 6(49), 48-53. Retrieved from http://business-navigator.ks.ua/journals/2018/49_2018/49_2018.pdf#page=48 [in Ukrainian].
3. Lytvynchuk, A. & Haiduk, I. (2019). Foreign experience identification in the field of educational subventions and subsidy: impact on learning outcomes. *Educational Analytics of Ukraine*, 1(5), 47-57. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2019-1-47-57> [in Ukrainian].
4. Londar, S., Bakhrushyn, V., Londar, L., Gapon, V., & Pron, N. (2022). Ways to improve the budget support of school education development in Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine*, 5(21), 5-24. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-5-5-24>.
5. Herczynski, J. (2023). Formulas for education subvention in Ukraine. *Decentralization*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/16636> [in Ukrainian].
6. Herczynski, J., & Ostrovskiy, I. (2023). Teachers' salaries: requirements of the law on education. *Decentralization*. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/16346> [in Ukrainian].
7. Herczynski, J. (2017). *Education finance in Ukraine: some strategic issues*. Kyiv: Yuston. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/analytics/1040-finansi-osviti-v-ukrajini-okremi-strategichni-pitannya> [in Ukrainian].
8. Gapon, V., Sharaievska, M., & Derepa, T. (2022). Statistical assessment of the activities of domestic general secondary education institutions based on European practices. *Educational Analytics of Ukraine*, 4(20), 67-83. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-4-67-83> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On the state budget of Ukraine for 2023* (Act No. 2710-IX, November 3). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> [in Ukrainian].
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *Some issues of allocation of the education subvention for 2023* (Resolution No. 1472, December 30). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1472-2022-n#Text> [in Ukrainian].
11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). *On the distribution of subventions from the state budget to local budgets for the provision of state support to persons with special educational needs in 2023* (Order No. 16-p, January 6). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16-2023-p#Text> [in Ukrainian].

12. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). *Some issues of granting subventions from the state budget to local budgets for the purchase of school buses* (Resolution No. 418, April 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/418-2023-п#Text> [in Ukrainian].

13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2023). *Some issues of granting subventions from the state budget to local budgets for the arrangement of safe conditions in general secondary education institutions* (Resolution No. 419, April 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2023-п#Text> [in Ukrainian].

14. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2023). *On the calculation of the amount of educational subvention for 2023* (Letter No. 1/385-23, January 10). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rozrahunok-obsyagu-osvitnoyi-sbvenciyi-na-2023-rik> [in Ukrainian].

15. SSI «Institute of Educational Analytics». (n. d.). *General secondary education institutions of the Ministry of Education and Science of Ukraine, other ministries and departments, and private institutions (academic year 2022/2023)*. Retrieved from <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/byuleten-zzso-2022-2023.xlsx> [in Ukrainian].

16. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). *On approval of the procedure and conditions for granting subventions from the state budget to local budgets for providing state support to persons with special educational needs* (Resolution No. 88, February 14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

17. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2018). *On approval of the Model List of auxiliary aids for learning (special means of correction of psychophysical development) for persons with special educational needs studying in educational institutions* (Order No. 414, April 23). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18#Text> [in Ukrainian].

18. SSI «Institute of Educational Analytics». (n. d.). *Information on special general secondary education institutions of state and municipal ownership of the Ministry of Education and Science of Ukraine and private ownership (academic year 2022/2023)*. Retrieved from https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/byuleten-d-9-2022_2023.xlsx [in Ukrainian].

19. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *On amendments to the procedures approved by the resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 530 dated April 10, 2019 and No. 957 dated September 15, 2021* (Resolution No. 483, April 26). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

20. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). *On amendments to the procedure and conditions for granting subventions from the state budget to local budgets for the provision of state support to persons with special educational needs* (Resolution No. 477, May 17). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/477-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

21. Ministry of Finance of Ukraine. (2023). *News of the Ministry of Finance of Ukraine dated April 05, 2023*. Retrieved from https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_2023_rotsi_dlja_pidtrimki_ditei_iz_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_peredbacheno_spriamuvati_653 mln_grn_derzhavnikh_koshtiv-3920 [in Ukrainian].

22. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *On approval of summary tables on general secondary education* (Order No. 1072, October 7). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-zvedenih-tablic-z-pitan-zagalnoyi-serednoyi-o> [in Ukrainian].

23. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *On approval of the reporting form on the activities of preschool education institutions and instructions for its completion* (Order No. 536, May 17). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-21#Text> [in Ukrainian].

24. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2000). *On approval of forms of state statistical reporting on vocational education and instructions for their completion* (Order No. 259/364, August 3). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0532-00#Text> [in Ukrainian].

25. State Service of Education Quality of Ukraine. (2022). *Certificate on the results of the study regarding the beginning of the 2022/2023 school year in preschool, general secondary and out-of-school education institutions*. Retrieved from https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Dovidka_pochatok_2022-2023_ZDO_ZZSO_ZPO_SQE-2022.pdf [in Ukrainian].

26. SSI «Institute of Educational Analytics». (n. d.). *Information on the material and technical base and use of modern information technologies in general secondary education institutions (without special schools) of the Ministry of Education and Science, other ministries and departments and private institutions (academic year 2022/2023)*. Retrieved from https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/byuleten_d_4_2022_2023.xlsx [in Ukrainian].

27. SSI «Institute of Educational Analytics». (2022). *Education of Ukraine under martial law*. Retrieved from https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf [in Ukrainian].